

MILJØPARTIET DE GRØNNE NORDLAND

FYLKESPROGRAM 2015 - 2019

miljøpartiet
de grønne

nordland

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser, er en forutsetning for å nå målet.

Innholdsfortegnelse

Et grønt nordland	4
Politikkområder	6
1. Klimasmart omstilling	6
Fornybar utvikling	6
Klima og energi	7
Klimavennlig samferdsel	8
Etisk handel og miljøvennlig forbruk	9
Avfall og ressurser	9
Boligpolitikk	11
Å bo er en menneskerett	11
Miljøvennlig boligbygging	12
2. Livskraftige lokalsamfunn	13
By og bygdeutvikling	14
Helse og livskvalitet	15
Forebygging, deltakelse og folkehelse	16
Psykisk helse	17
Ruspolitikk	18
Eldreomsorg og eldres rettigheter	19
Integrering	21
Skole og oppvekst	22
Barnehage og barn i førskolealder	23
Grunnskole	23
Videregående opplæring	24
Kultur og mangfold	25
Digitale rettigheter	26
Menneskerettigheter og internett	26
Personvern	26
3. Kystfylket nordland	27
Et levende kystfiske	27
Havbruk i omstilling	28
Bærekraftig landbruk	29
Areal og jordvern	30
Natur og økosystem	31
Dyrevern	32
4. Kunnskap og innovasjon	33
Grønn næringsutvikling	33
Arbeid til alle	34
Framtidas bedrifter, entreprenørskap og arbeidsplasser	35

ET GRØNT NORDLAND

Grønn politikk er basert på solidaritet med alle som lever i dag, med natur, dyr og framtidige generasjoner. Dagens politikk fører til økende global ulikhet, noe som igjen fører til økt ustabilitet, ufred og nød. Samtidig baserer dagens velstand seg på utarming av naturressurser, forurensing, utrydding av dyrearter og annet biologisk mangfold. Framtidige generasjoner må bære omkostningen. De Grønne legger vekt på enkeltmenneskets frihet og likestilling mellom kjønn, religion og etnisitet, og vi er opptatt av at vår frihet ikke skal krenke andres rett til frihet og verdighet. Miljøpartiet De Grønne bygger politikken på at vi som lever i dag, på en god måte skal forvalte livsgrunnlaget for de som kommer etter oss. Vi erkjenner at klodens ressurser og økosystem er begrenset, og at vårt samfunn ikke har rett til å ta for seg uforholdsmessig av disse.

Vår tids store utfordring er klimaendringene. Bruk av fossil energi har endret atmosfærens balanse, og det haster med å utvikle alternativer. I Nordland har vi god tilgang på ren energi, men bruker fortsatt fossil energi blant annet til transport. I tillegg har vi et veldig høyt forbruk av varer som er produsert med fossil energi i andre land.

I Nordland slipper vi ut mange ganger mer CO₂ enn kloden tåler. Målt per person, ligger vi på toppen av statistikken. Vårt samfunn må bli mer klimasmart, og da kan vi ikke lengre prioritere vei og privat forbruk, foran jernbane og miljøteknologi.

Grønn politikk handler om å være omstillingsvillig. Vi må gjøre noen vanskelige valg i dag, for å få det bedre i morgen. For Nordlands del handler det blant annet om å prioritere infrastruktur for elbil, sykkel og tog, foran nye store veiprojekter. Det handler om å skjerpe reglene for oppdrett, og belønne de som går foran. Det handler om å utvikle nye, renere former for energi, i stedet for å åpne stadig flere oljefelt.

Miljøpartiet De Grønne ønsker at det skal være balanse mellom det private og det offentlig, mellom by og bygd, mellom rik og fattig. Vi har tillit til den særnorske økonomien, som fordeler goder og samtidig belønner nyskapning og det private initiativ. Vi ser mange fordeler med private løsninger, men er skeptiske til full kommersialisering av offentlige tjenester. De Grønne vil bruke markedet der det fungerer best og offentlige løsninger der det fungerer best. Vi kan i partipolitikken samarbeide både til høyre og venstre, men vil forsvare velferdsstaten.

Alternativet til grønn politikk er ikke bare rød eller blå, den er også grå. Hvert år jernbanen fra Fauske og nordover utsettes, er ett ekstra år med titusener av trailere på veiene. Hvert år det ikke settes krav til oppdrettsnæringen, kommer villaksen nærmere utryddelse.

Miljøproblemer kjenner ingen landegrenser. Som medlem av European Greens og Global Greens kjemper vi for klima, miljø og en mer rettferdig verdensorden. Våre representanter i kommunestyre, fylkesting, på Stortinget og i parlamenter og regjeringer i en lang rekke land er en del av en voksende internasjonal bevegelse som setter vår tids viktigste spørsmål i sentrum.

Det grønne skiftet er i gang og De Grønne opplever økt interesse og oppslutning. Vi ser fram til at det norske folk får så sterk fokus på grønn politikk at vi også på dette området kan regne oss som noen av de beste bidragsyterne til det globale grønne skiftet.

NYTT, FRISKT, NORDNORSKT, GRØNT

TENK NYTT - STEM GRØNT OGSÅ I NORDLAND!

POLITIKKOMRÅDER

1. KLIMASMART OMSTILLING

FORNYBAR UTVIKLING

Framtida er fornybar. Så enkelt og allikevel så vanskelig når vi som nasjon er så avhengig av fossile energikilder som olje og gass. Vi i Norge er heldige og har vært dyktige. Det aller meste av vår elektrisitet kommer fra fornybare kilder. Og vi skal fram mot 2022 bygge ut mer fornybar energi i Norge. Vi skal også spare mer elektrisitet enn vi gjør i dag. Samtidig skal komforten til den enkelte øke. Hus og boliger med bedre isolering og bedre vindsperre gir høyere komfort og mindre energibruk - det er godt for den som bor i huset og gir trivsel. Med tilgang på ny fornybar kraft og redusert forbruk skal vi utvikle nytt og mer bærekraftig næringsliv og vi skal erstatte fossil energibruk i transport og til oppvarming. Fordi det rett og slett er smartere, billigere og mer effektivt.

For å bli et klimasmart fylke vil Miljøpartiet de Grønne i Nordland satse på fornybar energi og energisparing. Klimavennlig samferdsel. Etisk handel og miljøvennlig forbruk og styrket avfall- og ressursgjenvinning.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at Nordland fylkeskommune skal gå i spissen for en fornybar og klimasmart utvikling ved å feie for egen dør og gjennomføre synlige klima og energiltak i sin egen virksomhet til etterfølgelse for andre.
- at Nordland fylkeskommune i alle sine oppgaver, etterspørsel av varer og tjenester og i sin egen tjenesteproduksjon, bli mer bærekraftig.
- at Nordland fylkeskommune tar opp sin egen klimaplan av skuffen og realiserer de tiltak Fylkestinget faktisk har vedtatt å gjennomføre.

KLIMA OG ENERGI

Klima er i endring. Vi ser det spesielt i nordområdene gjennom varme vintre, og ukjente værmønstre. Polens utbredelse reduseres og den mye omtalte “iskanten” trekker seg lenger og lenger nord. Dette vil endre Nord-Norge og hvordan vi lever og driver næringsliv. Og det er ikke til det bedre.

Klimaplanen skal inneholde et handlingsprogram slik at fylket og kommunene klarer å følge FN's anbefalinger og sørge for at det avsettes tilstrekkelig menneskelige og økonomiske ressurser til at dette er mulig. I forslag må det, på grunnlag av klimamålsetninger, være beregnet hvilke klimakonsekvenser nye forslag vil ha. Det kan ikke igangsettes planer som ikke kan forventes å gi et positivt klimaregnskap på litt sikt. Hvis det foreslås tiltak som går ut over rimelig belastning på ett område, må det finnes planer for ekstra kutt et annet sted.

Norge har et stort potensial for å spare energi. Det er de lavest hengene fruktene i et smartere samfunn. Alle tjener på det - også forbrukeren. Vi frigjør energi til andre formål som erstatning av fossile brensler og ny industri og næringsutvikling basert på fornybar energi.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- fase ut all fossil energi som grunnlast for oppvarming i alle Fylkeskommunale bygg innen 2018.
- at alle nye Fylkeskommunale bygg minimum skal planlegges og bygges etter passivstandard.
- at alle Fylkeskommunale bygg som skal rehabiliteres eller gjøre hovedombygging på, skal rehabiliteres til minimum passivstandard.
- at Nordland fylke gjennom økt kompetanse og informasjon til sine innbyggere skal bli ledende på å utløse støtte til energisparing fra ENOVA.

KLIMAVENNLIG SAMFERDSEL

Et bærekraftig transportsystem for Nordland er en av de viktigste investeringene vi må gjøre for framtida. Transport er en av de største kildene til klimagassutslipp, støy og naturinngrep. Transport er likevel et gode og en nødvendighet, særlig i vårt langstrakte fylke. Vi erkjenner at vi fortsatt vil ha behov for å forflytte mennesker og varer. Derfor vil vi finne fram til løsninger som er mer bærekraftige enn de er i dag.

Miljøpartiet De Grønne ønsker en differensiert samferdselspolitikk som skiller mellom byer og distrikter. Det betyr at vi vil prioritere kollektivtrafikk, syklende og gående i byene, og lavutslippskjøretøy i distriktene. På denne måten kan vi minimere skadene på miljøet. I byene vil vi prioritere kollektive løsninger foran privatbiler, og legge bedre til rette for syklende og gående. Mye av tungtransporten må over på jernbane, både for å avlaste veinettet, men også for å få ned utslippene og redusere muligheten for alvorlige ulykker.

Samtidig erkjenner vi at mange vil ha behov for å bruke bil. Å investere i hurtiglادere for ladbare elbiler langs hovedveiene, er avgjørende for at flere skal velge lavutslippskjøretøyer. Vi ønsker raskest mulig en utbygging av infrastruktur for lading, og målet er å gjøre det mulig å nå alle tettsteder i fylket med elbil.

MDG ønsker at bygging av jernbane fra Fauske, via Narvik til Tromsø påbegynnes snarest mulig. Utvikling av en robust hovedferdselsåre på skinner, som binder Tromsø sammen med resten av jernbanenettet prioriteres framfor etablering av nye veitraseer. Nordland har svært høye utslipp fra flytrafikk. Jernbane med høy fart kan utkonkurrere flytrafikk på mange innenlands reiser, og gjøre det mulig å reise med mye lavere utslipp.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- starte prosjektering av høyhastighets jernbane for høy fart fra Fauske, via Narvik, til Tromsø.
- at det etableres et nettverk av hurtiglادere til ladbare biler langs alle hovedferdselsårer i fylket, innen 2017.
- gi belønning til kommuner som bygger ut gode gang- og sykkelveinett, og utbygging av sykkelveier langs innfartsårene.
- gjennomføre et sykkelløft for skolebarn på tettsteder og i byer. Ambisjonen er at skolebarn skal ha en trygg skolevei, og en mulighet til å benytte sykkel og gange til skolen.
- starte elektrifisering av Nordlandsbanen, med mål om oppgradering til tog med høy fart.
- jobbe for at bompenger, hyppige kollektivavganger og smart byplanlegging brukes for å vri pendlertrafikk gjennom byene over til mer kollektive løsninger.
- det skal være gratis å ta med sykkel på tog.
- tilrettelegge for mer bruk av elsykkel som et miljøvennlig, praktisk og effektivt kjøretøy.
- beholde insentivene til å kjøpe helelektriske biler minst frem til 2020.
- flytte godstransport fra veiene og over på bane og sjø.
- styrke belønningsordningen for kollektivtransport i byene.
- stimulere kommunene til å gjøre bysentrum bilfritt.
- sette i gang et program for å redusere bilbruken, og øke andelen bilfrie arealer og gater.
- føre en samferdselspolitikk som klart prioriterer myke trafikanter og kollektivtransport i byer og tettsteder
- stille strenge utslippskrav ved tilbud på kollektivtrafikk; busser, ferger og hurtigbåter.
- ved nye tilbud på busser i fylket, skal det stilles krav til lavutslippsbusser.

ETISK HANDEL OG MILJØVENNLIG FORBRUK

De offentlige innkjøpene som foretas av fylkeskommunen og kommunene i Nordland utgjør store verdier og har stor innvirkning på miljø og klima. Miljøpartiet De Grønne vil derfor at fylke og kommune prioriterer varer som er lokalt produsert, som er etikk- og miljøsertifisert eller som er økologisk produsert. Vi vil også kreve at transporten i forbindelse med varekjøpet skal forgå mest mulig miljøvennlig.

Som hovedregel mener De Grønne at offentlige kjøpte varer skal være lokalproduserte – både for å støtte opp om lokale og regionale produsenter, og med tanke på klimaet. Det vil likevel alltid være varer vi trenger eller ønsker å importere fra andre deler av verden. Vi har da et ansvar for å velge varer som er produsert og forhandlet under rettferdige forhold. Lønnsvilkår og arbeidsforhold er en viktig del av dette. En etisk og miljøvennlig verdenshandel vil kunne bli enda viktigere enn dagens utviklingshjelp, og er dermed et viktig element for å skape en grønn utvikling. Vi kan ikke være bekjent av at vår velstand skal basere seg på slaveri-lignende forhold i andre land, eller at mat og andre varer blir billige gjennom miljøødeleggelse og utnyttning av andre mennesker. Hvis det vi importerer vurderes etter strenge etiske og miljømessige kriterier, kan vi gjennom internasjonal handel bidra positivt både til utviklingen i andre land og vårt eget klimaregnskap.

Vi vil arbeide for at det offentlige forbruket preges av nøkternhet og gjenbruk. Reparasjon og kvalitet i materialvalg skal sikre at produktene har lengre holdbarhet og levetid. Maten som kommunene og fylkeskommunen tilbyr i sine kantiner og serverer barn, unge og eldre skal være næringsrik og i størst mulig grad økologisk, og gjerne lokalprodusert og sesongbasert.

Hverken kommuner eller fylkeskommunen skal plassere kapital i spekulativ finansvirksomhet og kommuner som har slike plasseringer må få pålegg om å avvikle dem.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at kommunene skal gå foran når det gjelder innkjøp av miljøsertifiserte produkter, og at flest mulige enheter i kommunene blir miljøsertifisert.
- øke innkjøp av Fairtrade-produkter i fylket og kommunene, og ha et større utvalg av Fairtrade-merkede produkter i offentlige kantiner. Vi vil jobbe for at alle kommuner skal bli Fairtradesertifisert, og at Nordland skal bli et av landets første Fairtradefylker.
- arbeide for at fylket og kommunene skal tilslutte seg Initiativ for Etisk Handel.
- jobbe for at det skal finnes vegetariske og økologiske alternativer i alle offentlige kantiner - med mål om at minst 50% av maten er økologisk.
- innføre kjøttfri dag i offentlige institusjoner, virksomheter og kantiner.
- at gjenbruk, vedlikehold og kvalitetskriterier legges til grunn for offentlige innkjøp.
- at fylket og kommunene ikke skal bruke regnskogtømmer i sine bygninger.
- arbeide for at kommuner og fylke tilslutter seg Transparency International og arbeider aktivt mot ulike former for korrupsjon i egen organisasjon og hos leverandører og kontraktører.
- at fylket og kommunene erklærer seg som "skatteparadisfrie" og unngår selskaper som plasserer penger i skatteparadis, og som dermed lurer seg unna skattlegging og innsyn.
- trekke kommunale driftsmidler, investeringsmidler og pensjonsfond ut av banker, fond og forsikring som er involvert i kull, olje eller gassvirksomhet, og i stedet investere i Fornybarsamfunnet.
- begrense offentlig låneopptak, da dette både stimulerer forbruk og legger større byrder på fremtidige generasjoner.

AVFALL OG RESSURSER

Dagens høye forbruk er ikke bærekraftig og kan ikke opprettholdes. På sikt må økonomien derfor innrettes slik at produkter gjenbrukes, oppgraderes og repareres.. Avfall er ressurser på avveie og må inngå i et kretsløp hvor det gjenvinnes til nye råvarer, energi eller jordforbedring. Uansett gir all avfallshåndtering et tap. Det beste er derfor å sørge for at det oppstår mindre avfall. Kommuner og fylkeskommuner kan bidra til dette både ved innkjøpspolitikken og ved å endre arbeidsrutiner. Det avfallet som blir igjen, må i størst mulig grad resirkuleres.

Avfallsbehandling er en kommunal eller interkommunal oppgave. Den viktigste målsettingen må være en høy gjenvinningsgrad. De kommersielle interessene må komme i andre rekke. Kommunene i Nordland har i dag forskjellige typer avfallsbehandling. Forbrenning av restavfall er en dårlig løsning, og De Grønne mener at resirkulering av plast, papp og matavfall må bli en mulighet for alle kommuner i Nordland.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at avfallsmengden skal reduseres så mye som mulig, og at fylket og kommunene går foran i dette arbeidet.
- minst mulig restavfall må brennes og mest mulig, også plast, bør materialgjenvinnes. Gjenvinningsprosenten bør i snitt for fylket ligge over 75 før forbrenning innen 2020. Her er kravet i dag over 90%.
- at kommunene skal legge til rette for at matavfall og annet organisk avfall inngår i produksjon av biogass. Restprodukter skal kunne brukes til gjødsel og jordforbedring.
- legge til rette for naturbaserte kloakkanlegg, slik som resirkulering av gråvann og kompostering av latrine, der det er ønskelig og mulig.
- at det etableres flere miljøstasjoner eller bedre innsamlingsordninger, slik at det blir lettere for folk flest å resirkulere.
- at renovasjonsavgiftene tilpasses for å skape størst mulig avfallsminimering og gjenvinning.

BOLIGPOLITIKK

Å BO ER EN MENNESKERETT

Å bo burde være en menneskerett. Bolig- og kredittpolitikken i Norge de siste tiårene, hvor bolig har gått fra å være en rettighet til å bli kun en vare, har ført til urimelig høye boligpriser og et betydelig classeskille mellom de som har råd og de som ikke har råd til egen bolig. Dette rammer særlig per-soner med middels til lav inntekt og ungdom som skal inn på boligmarkedet. Det rammer også de som arbeider ufrivillig deltid og ikke får tilstrekkelig lån til å skaffe seg sin egen bolig. Disse gruppene er henvist til å leie bolig, men mangel på utleieboliger gjør at prisene også her er høye.

Miljøpartiet De Grønne mener at kommuner og fylkeskommuner må stille utleieboliger til disposisjon til kostpris, og sørge for at det bygges flere rimelige leiligheter. Dette vil hjelpe folk inn på boligmarkedet, lette byrdene for de som er nødt til å leie, og senke prisene på både kjøpe- og utleiemarkedet.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at kommuner stiller rimelige utleieboliger til disposisjon for de som ikke slipper inn på boligmarkedet, eller som ikke ønsker å eie. Dette kan gjøres ved oppkjøp eller nybygging. Midler til dette bør komme fra Husbanken, eller en mulig ny boligstiftelse som skal ta hånd om kommunens boliger.
- at det satses mer på kommunale og andre ikke-kommersielle utleieboliger, og at det etableres et eget program i regi av Husbanken for å støtte opp under dette.

MILJØVENNLIG BOLIGBYGGING

Vi må stille høye krav når boliger bygges. Energiforbruket skal være minimalt, byggematerialer skal gjenbrukes så langt det er mulig og tilpasses strenge krav til helse og miljø. Nye bygg skal ha lavt energiforbruk, passivhus, nullhus eller og helst produsere overskuddsenergi, pluss hus. Varmebehovet kan dekkes med solenergi, jord- og bergvarme, sjø. Varmegjenvinning eller varmepumper og bedre isolasjon som reduserer energitapet.

Fjernvarmeanlegg med høy andel fornybar varmeenergi og spillvarme fra industri kan utbygges i tettbygde områder.

En stor andel boliger i fylket er spredte eneboliger, ofte i stor avstand fra trafikknutepunkter og sentrumsområder. Dette beslaglegger store arealer, gir høy bilbruk med støy og forurensning. For å unngå mer av dette skal arealeffektive rekkehus og leilighetskomplekser i størst mulig grad være regelen ved nybygg. Vi må bygge tett og høyt i byer/tettsteder, og hvert enkelt bygg og kvartal må ha kvaliteter som sikrer gode bomiljøer, uterom og fellesarealer. Det skalbør vurderes å settes av areal til butikker eller annen næring i grunnetasjer i boligblokker for å legge til rette for arbeidsplasser.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- redusere energibruken. At kommuner og fylkeskommunen blir forbilder ved å innføre energisparende teknikker i bygninger og at alle kommunale og fylkeskommunale virksomheter miljøsertifiseres.
- nye fylkeskommunale bygg bygges etter miljøklassifiseringsverktøyet BREEAM (Miljøkvalitetssystem for bærekraftige bygg og rehabiliteringsprosesser).
- at nybygg i byer og tettsteder må bygges etter miljøklassifiseringsverktøyet BREEAM, med passivhus- eller plussstandard og at eksisterende bygninger rustes opp mest mulig energieffektivt.
- at fylket og kommunene går aktivt inn for å bygge ut fornybar energi, særlig sol og jord-, berg- og sjøvarme, men også vind, og biogass og annet.
- fortrinnsvis kjøpe sin energi med opprinnelsesgaranti. Det bør stimuleres til lokalt samarbeid om fornybar energi.
- at det ved utbygging settes krav til miljøvennlige bygningsmaterialer og at det stimuleres til å bygge miljøøkonomisk boliger som bygges miljøøkonomisk får et økonomisk incitament.
- at nybygg i byene skal være areal- og energieffektive og bidra til naturmangfoldet, for eksempel med grønne tak og fasader.
- offentlige institusjoner skal plasseres nærmest mulig by eller sentrumsområder for å minimalisere transportbilbehovet. Universell utforming i det offentlige byrom.
- at Nordland går foran når det gjelder økologisk bygging og planlegging. Vi må produsere energi som ikke forurenser og som ikke innebærer for stor risiko. Fornybar energi og energieffektivisering er blant de raskest voksende sektorene i dag. En energiomstilling i Nordland vil skape nye arbeidsplasser. Regionens næringsliv har god kompetanse innen energi og miljøsektoren må videreutvikles. De Grønne i Nordland er positive til vindkraftverk, forutsatt at det tas tilstrekkelig hensyn til verdifulle naturområder.

2. LIVSKRAFTIGE LOKALSAMFUNN

LIVSKRAFTIGE LOKALSAMFUNN

By og bygdeutvikling, Helse og livskvalitet, Integrering, Skole og oppvekst, Kultur og mangfold, Digitale rettigheter

Miljøpartiet De Grønne setter samspillet mellom mennesker, natur og biologisk mangfold i sentrum for politikken. Vi vil ha et Nordland som bevarer landbruk og grønne områder, som tar vare på og utvikler lokalsamfunn og lokalt næringsliv. Vi ønsker et Nordland som er tilrettelagt for gående og syklende, og der det finnes gode kollektive transporttilbud. Det er et mål å organisere samfunnet slik at viktige tilbud er i nærheten av der folk bor.

Vi vil ta vare på de kvalitetene Nordland har, som frodig natur og en rik kystkultur, og vi ønsker å finne gode måter å gjøre byområdene våre grønnere på. Vi vil løfte Nordland videre som et godt bærekraftig fylke, og ta vare på de kvalitetene vi setter pris på, som frodig natur og en rik kystkultur. Vi vil bevare eksisterende natur og finne gode måter å gjøre byområdene våre grønnere på. Vi ønsker et forebyggende helsevesen for alle, en skole der alle trives og et mangfoldig og inkluderende kulturliv.

Grønne omgivelser er viktige for folks helse. Både fysisk og psykisk påvirkes vi av hvordan vi lever og bor. Miljøpartiet De Grønne vil utvikle lokalsamfunn som er gode å vokse opp i og leve i, både for gammel og ung. Derfor må det legges til rette for naturlige møtesteder for folk, og vi vil skape og støtte offentlig initierte byfornyelsesprosjekter. Dette inkluderer satsning på miljøvennlig bygging, jordvern, grønne tak, landbruk, vern av grøntområder og hagebruk i byområder. Det kan også skje i høyden, dvs. på balkonger, vegger og tak i tillegg til i hager, parker m.m. Grønne tak og urbant jordbruk forener hensynet til økt livskvalitet og forbedret folkehelse, med klimatilpasning og ivaretagelse av biologisk mangfold og matsikkerhet. Grønne tak, altså beplantet med vegetasjon, bidrar også til å begrense flom ved styrtregn, et problem som har økt i takt med klimaendringene.

Foto: Merethe Steine

BY- OG BYGDEUTVIKLING

Byer og større tettsteder i Nordland bør ha kjerner som er frie for motorkjøretøyer. Dette vil redusere plager knyttet til støy og forurensning, og er viktig av hensyn til klima og arealbruk. By- og tettstedsplanlegging må ta mer hensyn til mennesker, enten de er gående, syklende eller kollektivreisende. Ingen reisemåte er så miljøvennlig og tilgjengelig som gang- og sykkeltrafikken. Arealplanlegging skal gjøres slik at behovet for bil reduseres, og bygging av nye boliger og næringsområder må planlegges i forhold til eksisterende og planlagte knutepunkter for kollektivtrafikken. Det skal være enkelt å gå og sykle til og fra bostedet, og ved hjelp av et godt kollektivtilbud skal en kunne leve bra uten bil de fleste steder.

Det bør ikke bygges nye bilbaserte kjøpesentre eller offentlige tilbud. Disse må plasseres i sentrumsstrøk eller ved kollektivknutepunkt, slik at publikum blir uavhengig av daglig bilbruk.

Miljøpartiet De Grønne i Nordland går inn for at eventuelle kommunesammenslåinger må gjennomføres frivillig, men dersom kommuner ikke klarer å levere grunnleggende tjenester til kommunens innbyggere, bør kommunesammenslåing vurderes som virkemiddel.

Nordland fylke og kommunene må raskest mulig ta grep for å sikre at de blir klimanøytrale. Dette kan gjøres ved energiøkonomisering, samarbeid med private og offentlige aktører, bruk av lavutslippsteknologi for transport, kjøp av strøm som er 100% fornybar, bygge nybygg etter pluss-husstandard og oppgradere eksisterende bygningsmasse. For å få til dette må det vedtas forpliktende klima- og energiplaner både på fylkes- og kommunenivå. Disse må være styrende for beslutningsprosesser, politikkkutforming, drift og annet planarbeid.

Det må være et mål at fylket og kommunene blir Fairtrade-sertifisert i løpet av kommende valgperiode.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- akseptere større grad av fortetting, særlig i sentrumsstrøk. Dette må likevel ikke gå på bekostning av dyrket mark.
- at eventuelle kommunesammenslåinger, som grunnregel, skal skje frivillig, og kreve flertall i lokal folkeavstemning.
- stimulere til bedre regionale samarbeid.
- unngå bruk av plante- og miljøgifter. Dette gjelder ikke bare i landbruket, men også i skjøtselen av offentlig eiendom og langs offentlige veier og jernbane.
- at kommunene innarbeider klimatilpasning i sine beredskapsplaner og har det med når de utarbeider kommuneplaner.
- innføre forpliktende klimaregnskap for fylket og kommunene.

HELSE OG LIVSKVALITET

De Grønne vil ha en helsetjeneste som er mest mulig lik over hele landet, og som samtidig er desentralisert. Helsepolitikken bør satse mer på forebyggende tiltak, som kosthold og livsstil. Vi mener at politikerne har overlatt for mye myndighet i helsevesenet til administrasjonen. Sykehusene styres i dag av helseforetakene og lokale sykehus blir lagt ned. De Grønne vil at politikerne skal ta tilbake styringen. Vi vil at sykehusene skal styres etter medisinske, ikke forretningsmessige prinsipper. Miljøpartiet De Grønne går inn for et offentlig finansiert helsevesen, supplert av private, ikke-kommersielle aktører. Helsetilbudet – også tannhelse – må være tilgjengelig for alle aldersgrupper. Tannhelsetjenestene skal være gratis frem til fylte 25 år, og deretter inkluderes i egenandelsordningen gjennom folketrygden.

Samhandlingsreformen skal bringe mer ansvar for helsetjenesten ut til kommunene og legge mer vekt på forebyggende medisin. De Grønne er enige i dette, men krever at kommunene blir tilført midler som gjør at de kan foreta en slik opprusting. Vi er skeptiske til en modell hvor kommunene kjøper plass til pasienter på sykehusene. Det kan føre til at de ser seg nødt til å spare penger, selv om det går ut over innbyggernes helse. De Grønne ønsker å opprettholde en desentralisert sykehusstruktur. Vi vil ha akuttfunksjoner, som legevaktjeneste, geografisk spredt, slik at det blir kort transport i tilfeller hvor tidsfaktoren er avgjørende.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- beholde sykehusstrukturen i Nordland
- bevare eksisterende medisinsk akuttmottak, døgnskuttinuerlig akuttkirurgisk beredskap og fødetilbud ved alle fylkets sykehus.
- bevare og styrke ambulansetjenesten og sørge for at alt ambulanspersonell har tilstrekkelig kompetanse, kunnskaper og ferdigheter i prehospital behandling.
- gjeninnføre et godt tilbud med aktivitører i alle sykehjem
- ha sunn mat, inkludert vegetariske alternativer, i alle offentlige institusjoner, og forbud mot brus- og godteri-automater på skoler
- ha et offentlig helsevesen, supplert av private, ikke-kommersielle virksomheter. Ha en grundig revurdering av helseforetaksmodellen og bruken av stykkprisfinansiering
- at samhandlingsreformen ikke fører til at behandling av syke gjøres avhengig av kommunenes økonomi
- ha et samfunn som i størst mulig grad inkluderer mennesker med funksjonshemninger, utviklingshemninger og kronisk sykdom. Bedre oppfølging av krav til universell utforming ved kommunale og fylkeskommunale byggeprosjekter og arealplanlegging
- støtte opp om samarbeid mellom kommunene og frivillige organisasjoner

FOREBYGGING, DELTAKELSE OG FOLKEHELSE

Miljøpartiet De Grønnes viktigste mål i helsepolitikken er forebygging i videste forstand. En lang rekke helseproblemer henger sammen med usunn mat, inaktivitet, dårlig fysisk miljø ute og inne, samt sosiale forskjeller. Økologisk mat, bilfrie byer og samfunnslønn er grønne grep som i høyeste grad er helsepolitikk. I skolen vil bygging av selvfølelse og trygghet, blant annet gjennom fokus på trivsel og konfliktløsning, kunne forebygge både psykiske problemer og voldsbruk. Helsevesenet må legge til grunn at mennesket er en helhetlig organisme i et fysisk og sosialt miljø.

Vi vil styrke samarbeidet mellom somatisk og psykiatrisk medisin, og mellom etablert medisin og komplementære behandlingsformer.

Samfunnet må tilrettelegges slik at mennesker med funksjonsnedsettelse kan delta på sine premisser og slik at de har mulighet til å bruke sine ressurser til eget og samfunnets beste. Utforming av offentlige bygninger, gateplan, kulturminneområder o.l. må ha universell utforming, slik at de er tilgjengelige for alle.

Et bredt utvalg av muligheter innenfor idretten er viktig for at alle skal kunne finne en form for mosjon som passer best for dem selv. Det er viktig at det finnes gode forutsetninger for både etablerte idretter med mange utøvere og idretter som har færre utøvere, mosjon og lek. Alle skal ha mulighet for å drive med idrett, uavhengig av økonomi og hvor man bor i Nordland.

Gode muligheter for mosjon og friluftsliv bedrer folkehelsen. Nærhet til natur og mulighetene for spontant friluftsliv og uorganiserte aktiviteter i grønne omgivelser er viktig ikke bare for barn og voksnes trivsel, men også for vår helse. Tilsvarende gunstig er det med et bosetningsmønster og en livsstil hvor vi i stor grad velger gange og sykkel til daglige gjøremål.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- arbeide for små lokale idrettsanlegg, siden det gir best effekt på folkehelsen.
- utvikle offentlige grønne lunger som sikrer mulighet for også for uorganisert fysisk aktivitet og lek i trygge omgivelser.
- legge vekt på forebygging av overvekt og livsstilssykdommer.
- at tannhelsetjenester skal være gratis fram til fylte 25 år. Deretter inkluderes i egenandelsordningen gjennom folketrygden.
- at offentlig investeringsstøtte til private aktører i velferdssektoren må tilbakeføres ved opphør av virksomheten eller kontraktsforholdet.
- støtte breddeidrett.
- beskytte allemannsretten, ikke minst ved å holde strandsonen åpen for fri ferdsel, og utvikle kyststiene rundt fjorden.

PSYKISK HELSE

Psykiske plager og lidelser representerer et betydelig folkehelseproblem som fører til redusert funksjonsevne i hjem, skole og arbeid og tap av livskvalitet. Psykiske lidelser kan forebygges. Det handler om målrettet arbeid og gjennomtenkte tiltak allerede for de minste barna og må gjennomstrømme alle deler av samfunnet, fra skole, via arbeidslivet til eldreomsorgen. Behandlingsapparatet må våge å også gå nye veier, med mindre vekt på medisiner og mer vekt på bedringsprosesser og medisinfrie behandlingsmetoder.

Den behandlingstrengende må i størst mulig grad få medvirke i utarbeidelsen av eget behandlingsopplegg, hvor motivasjon og oppmuntring, vekt på selvstendighet, ressurser og egenverd må ha høyt fokus i samhandling og behandling. Bruker- og pårørendeorganisasjoner må i størst mulig grad delta i utarbeidelse av behandlings- og tjenestetilbud. Verdige boforhold, anstendig økonomi og mulighet til aktivitet er essensielt.

Miljøpartiet De Grønne i Nordland ønsker å bidra til åpenhet og aksept for at store deler av befolkningen kan oppleve periodevise psykiske kriser eller andre livsutfordringer, slik at det ikke skal behøve å oppleves som så stigmatiserende og føre til at folk varig faller ut av arbeidslivet. Mange kan med en viss tilrettelegging, eller aksept, leve greit med psykiske utfordringer, på samme måte som man også kan være helt eller delvis i full funksjon med fysiske sykdommer eller plager.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- styrke samarbeidet mellom somatisk og psykiatrisk medisin, psykologi og ernæringsfag, og senkterskelen mellom de ulike profesjonene.
- styrke det psykiske helsevernet. Alle som trenger psykolog/psykoterapi skal få tilbud om det.
- støtte opp om samarbeid mellom kommunene og frivillige organisasjoner som har fokus på psykisk helse, og bidra til at det utvikles bedre aktivitetstilbud eller møteplasser for personer med psykiske problemer.
- oppmuntre til fleksible arbeidslivsordninger, som gjør det lettere for folk som sliter å arbeide deltid når formen tillater det.

RUSPOLITIKK

Miljøpartiet De Grønne anser rusavhengighet primært som et helseproblem som må behandles, uansett om rusmiddelet er lovlig eller ikke. Opplysning og annen innsats for å redusere skadevirkningene av misbruk, enten det dreier seg om tobakk, alkohol, medisin eller narkotika, må baseres på saklig informasjon og profesjonell, medmenneskelig behandling.

Norge har i dag en politikk som straffer dem vi ønsker å hjelpe, og de rusavhengige er blant de som har det vanskeligst her i landet. Norge er en versting når det gjelder overdosedødsfall, og kapasiteten til hjelpeapparatet er for liten. Nullvisjonen for rus har ikke klart å minske misbruket og politiet sløser bort ressurser på å forfølge vanlige brukere. Ruspolitikken må legge mer vekt på forebygging, skadereduksjon og legemiddelassistert behandling. Hjelpeapparatet må styrkes. De Grønne mener dette vil spare samfunnet for store kostnader. Ved å stabilisere brukerne og fjerne jaget etter illegale stoffer, vil flere kunne bli mottakelige for behandling der rusfrihet og livsmestring er målet.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- bygge flere omsorgsboliger for personer med psykiske sykdommer og rusavhengige og skape flere gode aktivitetstilbud for disse.
- utvikle et sterkere ettervern for rusmisbrukere, med et mangfold av samhandlende og gjerne samlokaliserte behandlingsmåter.
- kjempe for et anstendig liv for de som ikke greier å bli rusfrie, også når dette krever regulert medisinsk bruk av ellers ulovlige rusmidler

ELDREMSORG OG ELDRES RETTIGHETER

Ingen må diskrimineres på grunn av alder. Det må legges til rette for og oppfordres til at pensjonister deltar aktivt i samfunnet og bidrar til mangfold og velferd. Mange eldre har store ressurser som det må tilrettelegges for at de får brukt. En annen utfordring er at mange eldre lider under mangel på sosial omgang. Besøks- og støttekontaktordninger må utvikles til å bli en ordinær del av eldreomsorgen. Mange friske eldre, og andre utenfor vanlig yrkesliv, kan gjøre godt helsearbeid på denne måten. Eldreomsorgen skal preges av verdighet og respekt. Trivsel og god livskvalitet skal ivaretas etter de Eldres egne ønsker og behov. De eldre og deres pårørende må få større medvirkning i utformingen av aktuelle tilbud, og deres ønsker og behov skal få veie tyngre enn i dag.

De Grønne mener sykehjem bør bygges i tilknytning til nærmiljøet, fortrinnsvis med sosiale arenaer som bibliotek og kafé i samme bygning, og nærhet til grøntarealer som park eller skog. Vi støtter tiltak som samarbeid mellom eldrecentre, sykehjem og barnehager, hvor barn og eldre kan få glede av samvær med hverandre. Tiltak som disse vil fremme deltagelse i samfunnet og er vist å øke trivselen til både beboere og ansatte.

Eldre og pleietrengende skal, så langt det lar seg gjøre, kunne velge hvor de vil bo og hva slags hjelp de vil ha. Samfunnet må stille til rådighet et bredt spekter av tilbud, og støtte eldre som ønsker å bo hjemme så lenge det er mulig. Eldre med ektefelle eller samboer som ønsker å bo sammen etter at de har flyttet til sykehjem e.l. må ha rett til det. Det må legges til rette for at eldre som bor på sykehjem e.l. kan ha kontakt med dyr, samtidig som man tar hensyn til allergikere.

Raskere utskriving fra sykehus fører til at eldre med større pleiebehov overføres til sykehjem. Dette krever opprustning av sykehjemmene. Alle bør sikres mulighet for enerom. Demensomsorgen må styrkes, slik at demente får bo i skjermede og oversiktlige enheter.

Mange eldre overmediseres. Vi ønsker en bedre helhetlig medisinsk plan for den enkelte med fokus på supplerende behandling, trivselsøkende tiltak, godt kosthold, obligatorisk legemiddelgjennomgang og bedre bivirkningsrapportering. Det finnes mange eksempler på at tiltak som medbestemmelse med hensyn til behandlingsmåte, økt tilknytning til nærmiljøet, musikkterapi og kontakt med dyr, har ført til minsket behov for medisiner.

Miljøpartiet De Grønne i Nordland mener eldreomsorg er et offentlig ansvar, men er åpne for at private, ikke-kommersielle aktører kan ha et supplerende tilbud, så lenge de forholder seg til gjeldende tariffavtaler for ansatte og har fokus på trivsel for beboerne, og ikke på lønnsomhet.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at det legges til rette for at eldre kan delta aktivt i samfunnslivet.
- at eldre sikres god pleie og omsorg for å kunne bo hjemme og ha kontakt med naturen og sitt vante miljø, så lenge de ønsker og det er forsvarlig.
- at eldre som har bodd sammen må ha rett til å bo sammen om den ene flytter til en (annen) omsorgsinstitusjon.
- fremme individuelt tilpassede løsninger med ulike boalternativer, som generasjonsboliger eller bokollektiver.
- bidra til utvikling av boformer som danner rammer for fellesskap og mangfold, for eksempel ved å bygge i tilknytning til kafe, bibliotek og andre arenaer for aktiviteter og arrangementer.
- sikre økt grunnbemanning og tverrfaglige tilbud ved ulike omsorgstiltak, så de eldre sikres stabilitet og trygghet, uten stadige utskiftninger i personalet.
- at personalet gis mulighet til utvidet stillingsprosent, og bedre lønnsforhold, tilpasset etter og videreutdanning. Omsorgsarbeid må oppvurderes.
- ha økt tilrettelegging for frivillig innsats som supplement i eldreomsorgen. Pårørende må gis bedre mulighet til permisjon og omsorgslønn for å ta seg av sine nærmeste.
- ha en eldreomsorg hvor fokus er på kvalitet, trygghet og omsorg og tilstrekkelig tidsbruk.
- at det legges til rette for at eldre som bor på sykehjem e.l. kan ha jevnlig kontakt med dyr, samtidig som det tas hensyn til allergikere.
- forebygge ensomhet, fysisk inaktivitet og depresjon hos eldre, f.eks. gjennom opprettelse av lokale samlingssteder, aktivitetssentre og besøksordninger.

INTEGRERING

De Grønne mener det er viktig å skape et inkluderende samfunn og at dette skapes best ved deltakelse. Det gjelder alle, men ikke minst innvandrere og asylsøkere. Tusener har også fått oppholdstillatelse i Norge, men lever i statlige mottak og venter på utplassering til kommuner. Kommunene må derfor ta i mot flere flyktninger enn i dag, og vi mener det er riktig å prioritere mottak av enslige mindreårige flyktninger. Om det var våre egne barn som måtte flykte, ville vi takke det landet, og de menneskene, som tok seg av dem på best mulig måte.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- jobbe for at kommunene tar i mot flere flyktninger og asylsøkere enn i dag, slik at tiden på statlige mottak ikke blir lenger enn nødvendig etter at de har fått godkjent opphold i Norge. Det vil bidra til at folk kommer raskere i jobb og utdanning, og er ikke bare gunstig for innvandrerne selv, men bidrar også til at de raskere vil kunne forsørge seg selv og gi positive bidrag til samfunnet.
- arbeide for at kommunene tar i mot en større andel mindreårige asylsøkere, men også jobbe for at de statlige overføringene til dette bedres.
- ha gratis kjernetid i barnehager for barn av foreldre med minoritetsbakgrunn eller dårlig økonomi.
- styrke introduksjonsprogrammet i kommunene. God integrasjon i kommunen skal kunne belønnes økonomisk.
- styrke frivillige tiltak som Røde Kors-flyktningeguides, flerkulturelle møteplasser og oppmuntre til samarbeid med frivillige organisasjoners arbeid med innvandrere og særlig innvandrerungdom. Ikke minst kan friluftsansjoner være viktige samarbeidspartnere for kommunene.
- arbeide for at flere flyktninger og asylsøkere kan bidra i frivillighetsarbeid. Både som en måte å aktivisere dem på før de får opphold eller kommer i vanlig arbeid, og for å skape integrering.

SKOLE OG OPPVEKST

Barna representerer framtiden – derfor er en god og trygg barndom for alle en hovedmålsetting for Miljøpartiet De Grønne. I en komplisert og sammensatt hverdag er det viktig å gi barn og unge trygghet, nærhet og gode fysiske og psykiske utviklingsmuligheter med gode rammer. Å oppdra og utdanne unge mennesker er et ansvar for hele samfunnet, men hovedansvaret ligger hos de unges egne foresatte.

Barnehagen og skolen skal være en plass for nysgjerrighet og kunnskap der barn kan vokse opp til samfunnsansvarlige medmennesker. De Grønne legger stor vekt på å gi barn og unge en forståelse av sin rolle som verdensborger, og å utvikle empati og medfølelse for andre mennesker og kulturer, natur og dyr. Vi vil legge til rette for undring og læring om sammenhenger i natur og samfunn.

Gode tilbud når det gjelder barnehage, skole, helse og eldreomsorg er et offentlig ansvar. Likevel kan de offentlige institusjonene på disse områdene suppleres med private, ikke-kommersielle tilbud. De Grønne mener det er viktig å støtte ikke-kommersielle skoler som fremmer alternativ pedagogikk eller som er forankret i livssyn. All opplæring må imidlertid skje etter offentlig godkjenning. Forming av opplæringsløpet for et ungt menneske kan ikke overlates til den enkelte foresatte, lærer eller skole alene.

De Grønne er villige til å bruke større ressurser på å sikre et skole- og barnehagetilbud av høy kvalitet, men vi er mot å forlenge skoledagene. Barn og unge skal ha tid og mulighet til å lære og oppleve mestring også utenfor skolen og vi ønsker ikke en utvikling hvor vi beveger oss i retning av en institusjonalisering av barndommen. I all samfunnsplanlegging, skolepolitikk, helsepolitikk og sosialpolitikk skal det tas hensyn til barnas beste.

Tilpasning og valgfrihet for den enkelte elev må ha høyere prioritet enn i dagens skole. Individuell tilpasning innebærer at det samtidig settes opp tydelige mål og forventninger til elevene. Elevenes kunnskapsnivå må evalueres uten at karakterer gis i grunnskolen. Lærernes rutiner for evaluering og rapportering må forenkles for å frigjøre tid til undervisning. Skolens demokratiske mandat er viktig. Elever, foreldre og personalet skal ha medbestemmelse over egen skole. Medvirkning i egen skolehverdag er viktig.

Trivsel for alle er et viktig mål i skolen. Barn skal lære å vise empati og beskyttes mot mobbing, mishandling, vanskjøtsel og overgrep, enten det skjer i hjemmet eller ute. På skolen skal elevene ha tilgang til en rådgiver, psykolog, helsetjeneste, samt en studie- og yrkesveileder. Alle har et ansvar for å gripe inn når de oppdager mobbing.

I den videregående skolen er det en utfordring å opprettholde ungdommenes motivasjon både for teoretiske og praktiske fag. For å motvirke trenden med at stadig flere dropper ut av videregående, er det viktig at det blir enklere å ta yrkesutdanning, med mer praktiske fag og deltakelse.

De Grønnes landsmøte har i 2015 vedtatt ved resolusjon at «Alle elever skal få drive egen elevbedrift på ungdomstrinnet og egen ungdomsbedrift på videregående skole.» Dette reflekteres i vårt fylkesprogram. Vi mener også det er viktig at fylket gjør entreprenørskapsopplæring obligatorisk i både grunn- og videregående opplæring.

BARNEHAGE OG BARN I FØRSKOLEALDER

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- gi barnehageplass til alle barn som trenger det og gjøre barnehageordningen mer fleksibel. Det må være en reell mulighet for valg mellom hel- og deltidstilbud.
- at barn i barnehage og skole får større muligheter til kontakt med voksne av alle generasjoner gjennom samarbeidsprosjekter med andre institusjoner i kommunen.
- at barnevernet må organiseres slik at samarbeidet mellom kommunene og det statlige barnevernet (Bufetat) fungerer til det beste for barn som er avhengig av hjelp. Økonomi kan ikke settes framfor barnas beste. For hver krone vi putter inn i barnevernet, sparer vi store kostnader til helseutgifter og kriminalomsorg.

GRUNNSKOLE

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- beholde adgangen til å etablere og drive ikke-kommersielle private skoletilbud, inkludert skoler som er forankret i livssyn, så vel som skoler som står for pedagogiske alternativ. Privatskolenes opplæringsplaner må godkjennes av myndighetene og det faglige tilsynet må styrkes.
- innføre ”Grønt Flagg” i alle offentlige skoler og barnehager i Nordland, en ordning som omfatter både miljøopplæring og miljøsertifisering.
- øke kunnskapen om dyrking og økologi gjennom å gå inn for at skoler skal ha skolehager, eller samarbeid med nærliggende gårdsbruk.
- gi barn med svak språkutvikling tilbud om ekstra støtte før skolestart.
- gi skolefritidsordningen et styrket pedagogisk innhold, slik at elever på barnetrinn også kan tilbys hjelp i fagene.
- at praktiske emner og oppøving av motoriske ferdigheter får en større plass i grunnskolen og at elevene får større adgang til å lære praktiske fag.
- styrke båndene mellom skolen og samfunnet, blant annet ved at elevene, som ledd i undervisningen, deltar i praktiske og samfunnsnyttige oppgaver i lokalmiljøet.
- at pedagogisk personale, ikke ufaglærte assistenter, skal ha ansvaret for tilpasset opplæring og spesialundervisning.
- innføre en time fysisk aktivitet om dagen i grunnskolen.
- gi praktiske emner og ekskursjoner i naturen en større plass.
- arbeide for at grunnskoler får egen skolehage eller tilgang til parseller i nærområdet.
- innføre et tak på 15 elever per gruppe i barneskolen og 20 elever i ungdomsskolen. Tettheten av utdannede lærere skal sørge for kvalifisert veiledning og variert undervisning i grunnopplæringen. Andre yrkesgrupper skal brukes til å gi skolen større variasjon og kvalitet. Åpne for en moderat utvidelse av skolens anledning til å gruppere elevene etter nivå og interesser, spesielt i matematikk og språkfag.
- sterk reduksjon i krav til rapportering som ikke er med på å fremme læring.
- utvide ordningen med frukt og grønt til å omfatte hele grunnskolen, og, på sikt, innføre et varmt gratis skolemåltid hver dag.
- leksehjelp til og med 7. klasse
- alle elever skal få tilbud om å delta i Elevbedrift i løpet av ungdomsskolen.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at den videregående skolen skal styrke samarbeidet med næringslivet til fordel for lærlingeordningen.
- at krav om å ta inn lærlinger skal være en del av rammeavtalen som inngås med levandører til Nordland fylkeskommune.
- at nyankomne innvandrere gis rett til å ta ungdomsskolefag om igjen før de starter videregående, i en særskilt innføringsklasse
- at fritt skolevalg til videregående skole opprettholdes. Alle elever har krav på like god opplæring uavhengig av hvilken skole de går på, noe finansieringsordningen må gjenspeile.
- styrke elevenes arbeidsmiljø slik at de trives i skolen. Elever og foresatte må ha mulighet til å kreve at skolen setter inn tiltak ved mobbing og utfrysing.
- gi elever muligheten til å stryke opptil 14 dager fravær fra vitnemalet, for politisk eller organisatorisk arbeid.
- alle skoler skal ha et handlingsprogram for trivsel og mot mobbing.
- ikke øke timetallet per dag i skolen.
- gjøre forsøk med egne yrkesskoler utenfor de videregående skolene.
- utvikle fagene i videregående opplæring til å tilfredstille kravene i et fremtidsrettet Grønt næringsliv.
- innovasjon og entreprenørskap utvikles som eget fag i videregående opplæring på linje med andre obligatoriske fag.
- alle elever skal få tilbud om å delta i Ungdomsbedrift i løpet av videregående skole.

KULTUR OG MANGFOLD

Miljøpartiet De Grønne mener det er en viktig rettighet å kunne uttrykke og engasjere seg i kulturlivet. Kulturlivet har en naturlig plass på det offentlige budsjettet, men kulturlivet i seg selv må være fritt og uavhengig.

For å viderutvikle mangfoldet går vi inn for å støtte viktige institusjoner i distriktene og i landsdelen. Nordlands profesjonelle utøvere og institusjoner må få tilstrekkelige og forutsigbare bevilgninger. Samtidig mener vi det er viktig å stimulere til samarbeid mellom det profesjonelle og det frivillige kulturlivet.

Vi ønsker å gi det frivillige kulturlivet gode vekstvilkår, blant annet gjennom å forenkle offentlige søknadsrutiner og rapporteringskrav.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- øke bevilgningene til Den kulturelle skolesekken.
- stimulere til samarbeid mellom det profesjonelle og det frivillige kulturlivet.
- legge til rette for bærekraftig bruk av naturområder innen turisme og reiseliv
- sikre et mangfold av frivillige og offentlige kulturaktiviteter rettet mot barn og ungdom.
- stimulere kommunene til å gi bedre og mer forutsigbar støtte til musikk- og kulturskoler, slik at ventelistene kan kortes ned.
- ha gode støtteordninger til kunstnere og kunstnerorganisasjoner.
- at det opprettes flere arenaer for kunst og kultur i fylket, f.eks i form av kultur/kunstnerhus med gratis eller rimelige atelierer, fellesverksteder, øvingsrom og lydstudio.
- stille offentlige områder og lokaler til gunstig disposisjon for kulturer og festivaler i fylket.
- at den levende kulturarven, både den nasjonale, den samiske og minoritetskulturenes, skal ivaretas bedre gjennom støtteordninger og annen tilrettelegging.
- bevare vår maritime kulturarv bedre, gjennom økt støtte til kystkulturen, og maritime samlinger og fartøyvernssenter.

DIGITALE RETTIGHETER

Miljøpartiet De Grønne vil hegne om alle allmenninger, ikke bare de fysiske. Internett, kultur og kunnskap er viktige globale allmenninger som må vernes mot alle inngrep. Ved hjelp av internett er det mulig å skape en verden der all kunnskap er fritt tilgjengelig for alle, der landegrenser viskes ut, og antidemokratiske krefter ikke lenger kan hindre folkets tilgang til informasjon og mulighet til å organisere seg.

MENNESKERETTIGHETER OG INTERNETT

Digitale rettigheter er alminnelige borgerrettigheter overført til den digitale sfæren. Retten til kunnskap, læring, deling, møtevirksomhet, samt yringsfrihet, personvern og forbrukerrettigheter er rettigheter vi i Norge er vant til, og tar for gitt. Adgang til disse rettighetene er avhengig av fri tilgang på et fritt, åpent og nøytralt internett. Internett bør sees på som grunnleggende infrastruktur og være tilgjengelig for alle. Vi mener derfor at tilgang på internett er en menneskerettighet.

PERSONVERN

Personvern og kommunikasjonsfrihet må sikres mot vilkårlige inngrep, både fra staten og fra andre borgere. Overvåkning og andre inngrep i borgernes kommunikasjon uten den enkeltes uttrykkelige samtykke, må bare skje når det foreligger konkret mistanke om kriminell atferd.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at utbygging av digital infrastruktur intensiveres for å minske klaseskillet som har oppstått mellom mennesker og steder som har tilgang på internett og de som ikke har.

3. KYSTFYLKET NORDLAND

ET LEVENDE KYSTFISKE

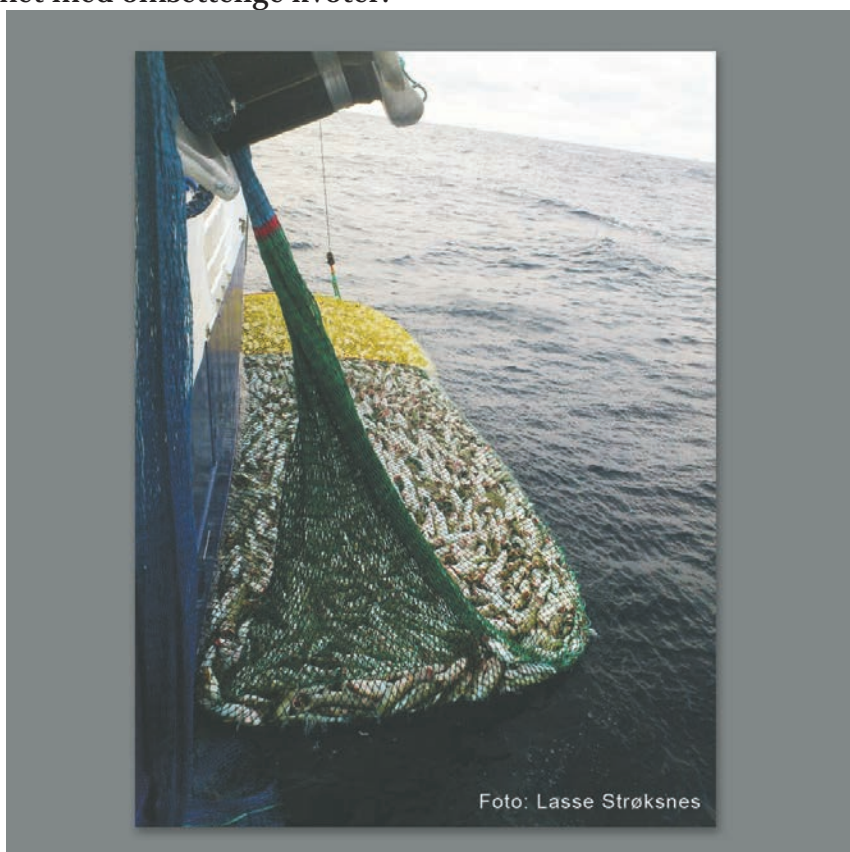
Våre store fiskeriressurser er et felleseie, og verdiskapningen skal i størst mulig grad spres ut mellom kystsamfunnene. Et sesongbasert fiske langs kysten er klimasmart og gir arbeidsplasser langs hele kysten. For å ruste næringen for framtida, må lønnsomheten i de kystnære fiskeriene økes, gjennom satsing på kvalitet og innovasjon.

Historisk har kystfisket vært en avgjørende faktor for at nordlendingen har kunnet leve her. Vi arbeider for at en bærekraftig og åpen kystfiskeflåte skal være ryggstøtten i næringen, med havfiskeflåten som supplement og med strenge krav til lokal landing av råvarene.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- arbeide for å videreføre Deltakerloven, Råfiskloven, Havressursloven og Fiskesalgslagsloven. Lovene er med på å sikre bosetting og næringsgrunnlag langs kysten. De sikrer også fellesskapets eierskap til fiskeressursene. Dette lovverket skal respekteres og etterleves. Lovverket skal på nevnte områder beholdes som i dag, for å unngå at EØS-avtalen skal åpne for utenlandsk eierskap til fiskeressursene.
- stimulere næringen til DEBIO-merking av villfisk.
- for å sikre at mer av inntektene fra fisket blir liggende igjen i Nordland, vil vi legge til rette for produktforedling og produktutvikling av verdens beste fiskeråvarer i Nordland.
- støtte tiltak for høyere grad av verdiøking ved videreforedling av fisk i Nordland. Fylket har verdens beste fiskeråvarer, med det meste av råvarene har til alle tider blitt eksportert uten å bli videreforedlet. Dermed har bransjen gått glipp av enorme økonomiske verdier.
- avvikle systemet med omsettelige kvoter.

HAVBRUK I OMSTILLING

Nordland er det største havbruksfylket i Norge. Havbruk er en viktig næring for mange samfunn langs kysten, men bransjen sliter med omfattende luseproblemer, resistens mot medisiner, rømming og forurensning.

Vi ønsker å belønne næringslivsledere som går foran i arbeidet med å redusere forurensningen fra fiskeoppdrettet. Samtidig ønsker vi tøffere krav, og om nødvendig, utlukning av verstingene innen sektoren. Miljøpartiet De Grønne Nordland vil jobbe for at vi skal bli ledende i verden på bærekraftig, dyrevennlig oppdrett av fisk.

Samtidig finnes det enorme muligheter innenfor nye marine næringer. Marin bioprosjektering vil kunne gi tilgang til nye, ettertraktede råvarer, om det forskes tilstrekkelig på området.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- innføre treårig stans i oppdrettsveksten inntil utfordringene rundt lus, rømming, dyrevelferd og forurensning er løst.
- skjerpe inn på regelverket for havbruksnæringen for imøtekomme de problemene som næringen sliter med i dag.
- stimulere til utvikling av bærekraftig oppdrett i fylket gjennom forskning og utvikling av nye bærekraftige løsninger. Sammen med offentlige midler skal næringen selv være med å bekoste denne utviklingen.
- stimulere næringen til DEBIO-merking av oppdrettsfisk
- sikre bedre dyrevelferd hos oppdrettsfisk, blant annet ved å innføre lavere maksimumsgrense for fisk i en mær.
- regulere dumping av avlusningsmidler fra oppdrettsnæringen gjennom lov om forurensning.
- ikke gi nye konsesjoner til åpne oppdrettsanlegg til havs.
- skjerpe regelverket for å øke fokuset på at også oppdrettsfisk er dyr, som omfattes av dyrevernloven.
- kun gi nye konsesjoner for oppdrett dersom anlegget er lukket, med sjøvann hentet fra under fotosynteslaget og med effektiv rensing. Gamle anlegg må lukkes på samme måte innen 2020.
- at Nordland fylkeskommunes opplæringstilbud innen akvakultur skal dreies mot framtidsetta, bærekraftig havbruk.
- at utdanning i akvakultur i Nordland skal være ledende på miljøteknologi og økologi.

BÆREKRAFTIG LANDBRUK

Befolkningsøkning, miljøgifter, ressursknapphet og klimaendringer skaper store utfordringer for verdens matproduksjon. Grønn politikk må både redusere disse truslene og legge til rette for å takle dem. Tar vi hensyn til varig fruktbarhet i jorda, tilgangen på nok og rent vann, dyrevern, biologisk mangfold, samt lokal kontroll med ressurser og kunnskap, kommer dagens økologiske landbruk best ut.

Samtidig er både konvensjonelt og økologisk landbruk svært store kilder til klimagassutslipp, og de fleste gårdsbruk er helt avhengig av fossil energi. Vår import av forråvarer som palmefett og soya har ført til hugging av store regnskogsområder. For å ruste norsk landbruk for fremtiden, må vi vri støtteordningene mot energieffektivisering og klimasmart agronomi. Resirkulering av næringsstoffer, oppbygging av organisk materiale i jorda, og smart bruk av bioenergi er en del av løsningen. Det kanskje viktigste tiltak for både dyr, natur og folkehelse, er likevel å arbeide for mer plantekost, og mindre kjøttforbruk.

I Nordland gir midnattssolen en helt spesiell smak og kvalitet på en rekke bær og rotgrønnsaker. I tillegg har vi gode forhold for beite, dyrking av gress, og dermed husdyrhold som sau, ammeku og melkeku - dette er det arktiske landbruket. Vi trenger både små og større produsenter, og vil jobbe for at flere lokalprodusenter og andelslandbruk kan etableres.

Vårt mål er et levende, energismart arktisk landbruk, med dyrevelferd og matkvalitet i verdensklasse.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- Miljøkrav og hensyn til dyrevelferd skal vektas minst 50% ved innkjøp av mat til fylkeskommunale foretak.
- Etablere et pilotanlegg for biogass fra husdyrgjødsel i Nordland
- Arbeide for andelslandbruk, småskalaprodusenter og flere "Bondens marked" i Nordland.
- Åpne for rensing av kloakkslam til gjødsling av gresseng og beite i Nordland.
- Belønne god utnytting av beiteområder, for å redusere import av kraftfôr og produsere sunnere kjøtt. Dette er også viktig for å holde kulturlandskapet ved like.
- Styrke kompetansen på beitebruk, energieffektivisering, småskalaproduksjon og bioenergi ved fylkets jordbruksskoler.
- Jobbe for lokale jordreformer som samler leiejord til nærmeste gårdsbruk, med mål om å redusere dyr og unødvendig kjøring mellom teiger.

AREAL- OG JORDVERN

I dag er matjorda under sterkt press, særlig fra vei og endring av arealbruk. God matjord er den mest grunnleggende forutsetningen for landbruket. Mellom fjell og knauser er god matjord en svært knapp ressurs. Denne bygges ned i dramatisk tempo, rundt 20 000 dekar i Norge hvert år.

Fylkeskommunens rolle er å sikre matjorden mot nedbygging og ødeleggelse. Bolig- og næringsutbygging bør i størst mulig grad skje i kupert, skrint og mindre verdifullt terreng. Ved svært tungtveiende behov for utbygging, kan og bør matjorden flyttes. Et strengt vern sikrer matjorden til kommende generasjoner.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- Verne den mest fruktbare matjorden mot all utbygging, unntatt for tungtveiende samfunnsinteresser, med mål om en nullvisjon for nedbygging av matjord.
- Matjord som allikevel nedbygges, skal enten flyttes, eller finansiere restaurering av annen matjord.

NATUR OG ØKOSYSTEM

Vår eksistens hviler på naturen og vi er selv natur. Alle arter har egenverdi utover nytteverdien for mennesker. Naturvern er viktig for å sikre og ta vare på forskjellige naturtyper, arter og økosystem. På landsbasis har halvparten av alle truede arter tilhold i skogen, og det er derfor ofte avgjørende å begrense granplanting og moderne flatehogst. Internasjonalt må Norge begrense import av tømmer og landbruksprodukter fra områder med uansvarlig avskoging.

Vi har som mål å minske samfunnets belastning på produktiv og artsmangfoldig natur. Myr og våtmark er ofte verdifulle habitat for mange arter, og bør prioriteres vernet. Myrområder lagrer også store mengder karbon, som frigis sammen med metan og lystgass når disse dreneres. I Nordlanderendemyrområder drenert til jordbruksjord, menetsvært kostnadseffektivt klimatiltaker å restaurere myren tilbake til opprinnelig tilstand.

Over tregrensen er det mindre grunnlag for beite og livsgrunnlag, men mange fugler har sitt sommerhabitat på fjellet. Deler av fjellet er også viktige beiteområder. Utbygging av vindkraft bør derfor legges til de deler av snaufjellet som har begrenset verdi som beite og habitat. Motorisert ferdsel i utmark bør derfor begrenses til kun det strengt nødvendige.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- all arealforvaltning skal være i tråd med Naturmangfoldsloven og sårbarhetsanalyser for samlet belastning på økosystemer. Bevaring av arter er av avgjørende betydning for fremtiden, og må alltid prioriteres foran kortsiktig økonomisk vinning.
- stoppe all bruk av snøscooter i utmark, untatt til nyttebruk.
- all utbygging av småkraft, vindkraft og annen fornybar energi må bygges ut etter en overordnet plan, som hindrer alvorlig samlet belastning på arter og økosystem.
- øke vern av skog, våtmark, havbunn og andre artsrike biotoper. 15 % vern av hver naturtype er et minstekrav, og kritisk truede naturtyper må restaureres.
- arbeide for stripehogst, plukkhogst eller andre hogstmetoder som minsker karbontap fra skogbunnen og bevarer nøkkelbiotoper i aktive skogbruksområder.
- gjeninnføre forbud mot blyhagl i ammunisjon

DYREVERN

Norsk lov stadfester dyrs egenverdi, men dette blir i liten grad fulgt opp i praksis. Alle familiedyr og ville dyr, dyr i landbruket, fiskerinæringen, underholdningsindustrien og forskningen, skal ha mulighet til glede og naturlig utemiljø som legger til rette for bevegelse, hvile og dagslys, samt utfoldelse av andre artstypiske og individuelle behov.

Dyr har egenverdi utover den nytten den har for oss mennesker, og har på samme måte som mennesker, evne til å føle smerte. Dette er det viktig å ta hensyn til i matvareproduksjonen. Det må stilles strenge etiske krav til dyrehold, og Miljøpartiet De Grønne ønsker at kravene som i dag settes til økologisk produsert kjøtt, fisk, melk og egg, skal gjelde for hele landbruket.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- opprette et permanent Dyrepoliti. Vi vil flytte det offentlige ansvaret for dyrevernet fra Mattilsynet, til et eget dyretilsyn under Miljøverndepartementet.
- forby oppdrett av pelsdyr, og forby all import av pels. Blir ikke et forbud mot oppdrett innført straks, vil vi at statsstøtten til pelsdyrnæringen skal avvikles umiddelbart.
- ha økt kontroll og strengere regler mot ulovlig jakt på vilt, og spesielt rovdyr i fylket.
- at kommunene sier nei til sirkus som gjør bruk av ville dyr.
- sørge for bedre rydding og sikring av jernbanestrekninger, samt sikre overganger for både mennesker og dyr. Togførere må få lov til å ha våpen tilgjengelig, og få tilstrekkelig opplæring, slik at de raskt kan avlive påkjørte dyr.
- oppfordre hunde- og katteeiere til ID-merking av dyrene sine, og stimulere til kastrering/sterilisering av katter som ferdes fritt utendørs.
- etablere hjelpesentre for mishandlede og hjemløse dyr i de største kommunene. Dette ivaretas i stor grad av frivillige i dag, og det er mange uløste oppgaver i fylket. Vi mener det offentlige bør bidra med økonomisk støtte til dette arbeidet, i mye større grad enn nå.
- ha strengere regler for artskartlegging i forbindelse med større utbygginger.
- at all kjøttproduksjon skjer etter tydelige krav til minimum inne- og uteareal for dyrene, og at det settes en høyere minimum levetid før tillatt slakt.
- at burdrift av høns avvikles og at forholdene innen løsdrift reguleres etter strengere krav til dyrevelferd.
- endre slakteristrukturen slik at dyretransporter blir kortere, og høyst fire timer lange. Bruk av mobile slakterier og gårdsslakterier er en del av løsningen.
- sette som mål å redusere kjøttforbruket og fremme vegetariske alternativer i offentlige innkjøp, og offentlige institusjoner.
- at produksjonsstøtte og lånebetingelser til landbruket i større grad skal stimulere til investeringer i god dyrevelferd.

4. KUNNSKAP OG INNOVASJON

GRØNN NÆRINGSUTVIKLING

Grønn økonomi er framtidens økonomi. Målet er en situasjon der rovdrift på livsgrunnlaget, klimagassutslipp, sosial urettferdighet og uetisk behandling av dyr er erstattet med en ydmyk holdning overfor naturen og et fokus også på kommende generasjoners behov.

Menneskeheten kan ikke forbruke mer ressurser eller ha større utslipp enn kloden gjenskaper og absorberer. Grønn økonomi må løse de gjentakende økonomiske krisene, og den tiltagende økologiske krisen. Vi må bort fra den ensidige troen på store omorganiseringer, stordriftsfordeler og New Public Management. For verdens fattige har behovet for nye økonomiske vilkår alltid vært akutt. Nå haster det for oss alle: Vi må endre økonomien radikalt før klimaendringer, tap av naturmangfold og forurensning endrer våre livsvilkår dramatisk.

For å fremme en bærekraftig utvikling må vi redusere noen aktiviteter og fremme andre. De virkelige kostnadene for å hente ut råvarer og å lage og distribuere produkter må gjenspeiles i prisen på markedet. Dette bygger på prinsippet om at den som forurenser skal betale. Kostnader som belaster miljøet, eller en annen part, skal inkluderes i prisen gjennom skatter og avgifter, eller på andre hensiktsmessige måter. Dette er et viktig prinsipp i klimapolitikken, der varer og tjenesters klimapåvirkning skal gjenspeiles i prisen. For eksempel vil vi legge avgifter på biltransport og bruke inntektene til bedre og billigere kollektivtransport.

KUNNSKAP OG INNOVASJON

Grønn næringsutvikling,
Arbeid til alle, Framtidens
bedrifter, entreprenør-
skap og arbeids-
plasser

Foto: Merethe Steine

ARBEID TIL ALLE

Miljøpartiet De Grønne vil prioritere kortere arbeidstid framfor økt materielt forbruk. At vi i dag produserer langt mer per arbeidstime enn våre forgjengere, har gjort livet lettere. Vi har fått kortere arbeidsdager og lengre ferier, men mesteparten av produktivitetsøkningen er tatt ut i form av økt kjøpekraft og forbruk. Dette vet vi at ikke er bærekraftig. Redusert arbeidstid vil gjøre at det blir mere tid til frivillig arbeid, omsorg for nær familie, politisk virksomhet, nabolagsdugnader og annet ulønnet arbeid.

I første omgang må det legges til rette for forsøk og avtalefestede ordninger med kortere arbeidstid. I dag reduseres arbeidstiden ufrivillig ved bruk av deltidskontrakter. Dette rammer ofte ansatte i helsevesenet eller i lavtlønnede yrker og enslige forsørgere. MDG vil jobbe for å begrense bruken av ufrivillige deltidskontrakter. Samtidig vil vi ha redusert arbeidstid framfor økt kjøpekraft.

De Grønne mener at det er det offentliges ansvar å utvikle gode og effektive organisasjonsformer for å sikre innbyggerne de beste tjenestene. Innføring av eiendomsskatt bør vurderes fremfor å øke gjeldsbelastningen. Private foretak, særlig ideelle organisasjoner og andre ikke-kommersielle foretak, kan utgjøre et godt supplement til det offentlige og bidra til større mangfold.

De Grønne ønsker å gjøre arbeidslivet tilgjengelig for flest mulig av landets innbyggere, uavhengig av kjønn, alder, arbeidskapasitet, etnisitet eller grad av funksjonshemming. Vi mener det er et menneskerett å kunne bidra til den felles verdiskapingen og i det sosiale livet som arbeidslivet er.

Arbeidsplassene må tilrettelegges slik at funksjonshemmede og folk med nedsatt arbeidsevne i større grad kan delta på lik linje med andre. Fylket og kommunene må i samarbeid med fagbevegelsen finne løsninger som sikrer bedre lønnsbetingelser for lavtlønnede i omsorgssektoren. Dette for å sikre fremtidig rekruttering og kvalifisert arbeidskraft.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- skaffe flere lærlingplasser i fylket, kommunene og i næringslivet i Nordland.
- skape flere jobber for mennesker med nedsatt funksjonsevne i offentlig sektor og tilrettelegge for at private bedrifter ansetter folk med funksjonshemninger.
- arbeide for at offentlige og private bedrifter samarbeider med fagbevegelsen om forsøk med tariffavtaler der redusert arbeidstid erstatter reallønnsøkning. Støtte forsøk med 6-timersdagen i fylket, kommunene og i næringslivet i Nordland.
- at fylket og kommunene reduserer bruken av ufrivillig deltidskontrakter.
- at det skal være lettere å jobbe deltid for de som ønsker det, særlig slik at foreldre kan tilbys kortere arbeidstid og få større muligheter til å være hjemme med små barn.
- ha en utvidet norsk arbeidsmiljølov med solidaritetsansvar som hovedprinsipp; øke fagorganisertes innsynsrett i arbeidsforholdene, likestille turnus- og skiftarbeid, reell likelønn, ingen aksept for sosial dumping.
- at fylket og kommunene i Nordland går foran og inngår et samarbeid med arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, og oppfordrer partene til å finne løsninger som sikrer bedre lønnsbetingelser for lavtlønnede i omsorgssektoren.

FRAMTIDAS BEDRIFTER, ENTREPRENØRSKAP OG ARBEIDSPLASSE

Flere regioner i Nordland vil i årene som kommer oppleve en betydelig vekst i innbyggertallet. For å bidra til å løse utfordringene må fylket og kommunene sørge for tilrettelegging for lokale arbeidsplasser, blant annet for å begrense transport over store avstander i regionen. MDG mener at det først og fremst må satses i nye bransjer – innen miljøteknologi, grønn innovasjon, bærekraftig produksjon og handel. Fornybar energi, energieffektivisering og andre grønne løsninger er blant de raskest voksende sektorene i dag.

En energiomstilling i Nordland vil skape mange nye arbeidsplasser samtidig som det utvikles nye virksomheter og ny teknologi. Nordland må investere i solenergi, jord- og bergvarme, sjø- og vindkraft, vannforsyning, kloakk og renovasjon.

Små og mellomstore bedrifter er en viktig del av Nordland sin fremtidige økonomiske utvikling. En stor del av veien til en positiv økonomisk utvikling går gjennom disse. Det må legges til rette for en økonomisk utvikling som innbefatter allsidighet, mer gjenvinning, lavere utslipp og mindre sløsing med våre samlede ressurser. MDG ønsker å styrke de regionale næringshagene som kan tilby nettverk, opplæring, rådgivning og støtte til lokale gründere og bedrifter under etablering.

MDG vil støtte forskning og utvikling, og arbeide for økte investeringer i den kunnskapsbaserte industrien. Det er viktig at fylket bygger arenaer for samarbeid mellom næringslivet og høyskoler og universitetet i hele Nordland. På denne måten vil vi fremme utvikling av miljøvennlig teknologi og bygge opp lokale kunnskapsmiljøer som kan bidra til å utvikle arbeidsplasser for fremtiden.

I det moderne Nordland er det behov for folk som tør å starte og drive bedrifter. Den positive viljen til forandring som finnes i bedriftene skal oppmuntres til å gå hånd i hånd med langsiktig og bærekraftig utvikling. For å møte utfordringene som Nordland og verden står overfor må Fylkeskommunen legge til rette for innovasjon og skape best mulige forutsetninger for en grønn omstilling – flere arbeidsplasser, bedre velferd og satsing på miljøteknologi. Behovet for ideer, mot og initiativ er stort.

Miljøpartiet De Grønne Nordland vil

- at Nordland fylkeskommune skal investere i solenergi, jord- og bergvarme, sjø- og vindkraft. Eldre vannkraftverk må oppgraderes.
- sikre offentlig eierskap og politisk kontroll med infrastruktur og velferdstjenester, energi og drikkevann.
- legge til rette for produksjon, videreføring og salg av lokaldyrket mat og økologiske produkter. Stimulerer til utvikling av andelslandsbruk.
- at fylket og kommunene sørger for tilrettelegging for lokale arbeidsplasser. Nordland har et uutnyttet potensiale for økoturisme og gårdsturisme, noe som kan skape arbeidsplasser og være med på å synliggjøre de unike naturverdiene i fylket.
- styrke de regionale næringshagene om kan tilby nettverk, opplæring, rådgivning og støtte til lokale gründere og bedrifter under etablering.
- investere i lokal forskning og utvikling og arbeide for økte investeringer i kunnskapsbasert industri.
- prioritere satsing på miljøteknologi, fornybar energi, energieffektivisering og andre grønne løsninger samt en etisk profil ved tildelinger av konsesjoner til næringslivet.
- utvikle næringsklynger innen bærekraftig havbruk, mineralforedling, reiseliv, romteknologi og fiskeforedling.

TAKK FOR AT DU LESTE

MDG NORDLANDS FYLKESPROGRAM

TENK NYTT - STEM GRØNT!

Kontakt oss på nordland@mdg.no eller finn den du ønsker kontakt med på nordland.mdg.no/kontakt

